

Hermed fremsættes følgende beslutningsforslag i henhold til § 33 i Forretningsordenen for Inatsisartut:

Forslag til inatsisartutbeslutning om, at Grønlands Selvstyre tilslutter sig Forslag til lov om ændring af kriminallov for Grønland og retsplejelov for Grønland (Anvendelse af den grønlandske psykiatrilov over for retspsykiatriske patienter og videoafhøring af børn m.v.) (Medlem af Naalakkersuisut for Familie og Justitsvæsen)

**Forslag til lov om ændring af kriminallov for Grønland
og retsplejelov for Grønland**

**(Anvendelse af den grønlandske psykiatrilov over for retspsykiatriske
patienter og videoafhøring af børn m.v.)**

§ 1

I kriminallov for Grønland, lov nr. 306 af 30. april 2008, foretages følgende ændringer:

1. I § 2 ændres »anvendes« til: »anvendelse«.
2. I § 109, nr. 2, ændres »forstillelse« til: »forstikkelse«.
3. I § 119, stk. 1, indsættes som nr. 7:

»7) Anbringelse i anstalt, jf. kapitel 31.«
4. Efter kapitel 47 indsættes som nyt kapitel:

»Kapitel 47 a

Patienter indlagt i henhold til kriminalretlig afgørelse

§ 263 a. Justitsministeren fastsætter regler om, i hvilket omfang reglerne i Inatsisartutlov om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien finder tilsvarende anvendelse på personer, der opholder sig på psykiatrisk afdeling i henhold til en retsafgørelse, som er truffet i kriminalretsplejens former.«

§ 2

I retsplejelov for Grønland, lov nr. 305 af 30. april 2008, som ændret ved lov nr. 1388 af 23. december 2012, foretages følgende ændringer:

1. I § 315, stk. 1, 2. pkt., indsættes efter »forkyndelse«: », eller betingelserne for genoptagelse efter § 582, nr. 1 eller 2, er opfyldt«.

2. Efter § 321 indsættes:

»§ 321 a. Kan politiets afhøring af et barn, når afhøringen optages på video (videoafhøring), formodes at ville finde anvendelse som bevis under hovedforhandlingen, skal der inden afhøringen beskikkes en forsvarer for den, der er mistænkt eller sigtet eller senere måtte blive mistænkt eller sigtet i sagen, hvis den pågældende ikke selv har valgt en forsvarer eller den valgte forsvarer udebliver.«

3. Efter § 340 indsættes før overskriften før § 341:

»Fremgangsmåden ved videoafhøring af børn

§ 340 a. Kan politiets afhøring af et barn, når afhøringen optages på video (videoafhøring), formodes at ville finde anvendelse som bevis under hovedforhandlingen, skal forsvareren være til stede under videoafhøringen.

Stk. 2. Den, der er mistænkt eller sigtet, har ikke adgang til at overvære videoafhøringen. Den pågældende skal snarest muligt have adgang til sammen med sin forsvarer at gennemse videoptagelsen hos politiet. En begæring fra den, der er mistænkt eller sigtet, eller dennes forsvarer om, at der foretages genafhøring af barnet, skal fremsættes snarest muligt herefter.«

4. I § 344, stk. 1, 2. pkt., udgår »samt §§ 417-427«.

5. I § 344, stk. 1, indsættes efter 2. pkt.:

»Det gælder endvidere ikke retsmøder, som afholdes med henblik på afhøring af et barn, når retten efter § 155, stk. 3, har bestemt, at afhøringen skal optages på video.«

6. Efter § 467 indsættes:

»§ 467 a. Politiets afhøring af et barn kan, når afhøringen er optaget på video (videoafhøring), benyttes som bevis under hovedforhandlingen.«

§ 3

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2014.

Stk. 2. Lov nr. 118 af 13. april 1938 om sindssyge personers hospitalsophold ophæves.

Stk. 3. § 2, nr. 1, finder alene anvendelse på beslutninger om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald, der træffes efter lovens ikrafttræden.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

<u>1. Indledning</u>	5
<u>2. Retspsykiatriske patienter</u>	5
<u>2.1. Gældende ret</u>	5
<u>2.1.1. Psykiatrilovgivningen i Danmark</u>	5
<u>2.1.2. Psykiatrilovgivningen i Grønland</u>	7
<u>2.2. Justitsministeriets overvejelser</u>	9
<u>3. Omgørelse af påtaleopgivelse og tiltalefrafald</u>	10
<u>3.1. Gældende ret</u>	10
<u>3.2. Justitsministeriets overvejelser</u>	11
<u>4. Videoafhøring af børn</u>	12
<u>4.1. Overordnet om videoafhøring af børn</u>	13
<u>4.1.1. Videoafhøring af børn i Danmark</u>	13
<u>4.1.2. Videoafhøring af børn i Grønland</u>	14
<u>4.2. Justitsministeriets overvejelser</u>	15
<u>4.2.1. Generelle overvejelser</u>	15
<u>4.2.2. Beskikkelse af forsvarer og dennes tilstedeværelse</u>	16
<u>4.2.2.1. Gældende ret</u>	16
<u>4.2.2.2. Den foreslåede ordning</u>	17
<u>4.2.3. Mistænkte/sigtedes adgang til at overvære videoafhøringen</u>	18
<u>4.2.3.1. Gældende ret</u>	18
<u>4.2.3.2. Den foreslåede ordning</u>	19
<u>4.2.4. Anvendelse af videoafhøringen som bevismiddel</u>	20
<u>4.2.4.1. Gældende ret</u>	20
<u>4.2.4.2. Den foreslåede ordning</u>	21
<u>4.2.5. Særligt om indenretlig videoafhøring</u>	22
<u>4.2.5.1. Gældende ret</u>	22
<u>4.2.5.2. Den foreslåede ordning</u>	22
<u>5. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige</u>	23
<u>6. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.</u>	23
<u>7. Administrative konsekvenser for borgerne</u>	23
<u>8. Miljømæssige konsekvenser</u>	24
<u>9. Forholdet til EU-retten</u>	24
<u>10. Sammenfattende skema</u>	24
<u>11. Hørte myndigheder mv.</u>	24

1. Indledning

Lovforslaget indeholder forslag til en række ændringer i kriminallov for Grønland og retsplejelov for Grønland. Der er tre overordnede formål med lovforslaget:

Det ene formål er at indsætte en bemyndigelsesbestemmelse i kriminalloven, hvorefter Inatsisartutlov nr. 24 af 3. december 2012 om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien (den grønlandske psykiatrilov) efter justitsministerens nærmere bestemmelse kan finde anvendelse over for retspsykiatriske patienter, jf. nærmere pkt. 2 nedenfor.

Det andet formål er at udvide retsplejelovens regler om omgørelse af påtaleopgivelser og tiltalefrafald, så det bliver muligt at omgøre sådanne afgørelser efter omgørelsesfristens udløb, hvis betingelserne for genoptagelse er opfyldt, jf. nærmere pkt. 3 nedenfor.

Det tredje formål er at indsætte regler i retsplejeloven om optagelse og anvendelse af videoafhøring af børn svarende til reglerne herom i den danske retsplejelov, jf. nærmere pkt. 4 nedenfor.

Lovforslaget indeholder herudover forslag til enkelte, redaktionelle korrektioner i kriminalloven og retsplejeloven.

2. Retspsykiatriske patienter

2.1. Gældende ret

2.1.1. Psykiatrilovgivningen i Danmark

Med lov nr. 118 af 13. april 1938 om sindssyge personers hospitalsophold (1938-loven) vedtog Folketinget den første egentlige psykiatrilov i Danmark. Loven indeholdt nærmere regler om indlæggelse og tilbageholdelse af sindssyge personer mod deres vilje. Loven indeholdt endvidere bestemmelser til sikring af disse personers retssikkerhed, herunder i form af regler om obligatorisk beskikkelse af tilsynsværge. Herudover indeholdt loven også særlige regler om anbringelse af ekstraordinært farlige personer på dertil bestemt hospital eller anstalt (i dag Sikringsafdelingen under Retspsykiatrisk afdeling, Region Sjælland).

1938-loven er efterfølgende blevet ændret, bl.a. ved lov nr. 175 af 11. juni 1954, hvormed der blev indsat regler om adgang til domstolsprøvelse. Lovens bestemmelser suppleredes af en række administrative forskrifter, herunder om adgangen til tvangsbehandling og om anvendelse af tvangsforanstaltninger og beskyttelsesmidler.

I 1983 nedsatte Justitsministeriet et udvalg vedrørende sindslidende personers retsstilling. Udvalget skulle overveje behovet for at ændre loven om sindssyge personers hospitalsophold, og skulle i givet fald udarbejde et udkast til en ny regulering. Udvalget afgav i 1986 en principbetænkning om tvang i psykiatrien (betænkning nr. 1068/1986) og i 1987 en udtalelse om udformningen af en ny lov om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien (betænkning nr. 1109/1987).

På baggrund af udvalgets arbejde vedtog Folketinget i 1989 en ny psykiatrilov (lov nr. 331 af 24. maj 1989 om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien (psykiatriloven)). Det er – med senere ændringer – psykiatriloven fra 1989, der gælder i Danmark i dag.

Med psykiatriloven blev der fastsat mere detaljerede regler om anvendelse af tvang i psykiatrien. Det gælder i forhold til frihedsberøvelse, men det gælder også i forhold til anden tvang i psykiatrien, herunder tvangsbehandling, som ikke havde været direkte omfattet af 1938-loven, men alene havde været omfattet af de tilknyttede administrative forskrifter. Loven fastsætter endvidere mere omfattende regler om kontrol og efterprøvelse af den anvendte tvang, ligesom loven indeholder bestemmelser, der har til formål at begrænse eller om muligt forebygge tvangsanvendelse, herunder bestemmelserne om informeret samtykke, behandlingsplaner og ”det mindste middels”-princip.

Psykiatriloven indeholder herudover i § 42 en bemyndigelse til, at justitsministeren kan fastsætte regler om, i hvilket omfang reglerne i psykiatriloven skal finde tilsvarende anvendelse på personer, der opholder sig på en psykiatrisk afdeling i henhold til en retsafgørelse, som er truffet i strafferetsplejens former.

Justitsministeren har i medfør heraf udstedt bekendtgørelse nr. 1414 af 10. december 2010 om personer indlagt på psykiatrisk afdeling i henhold til strafferetlig afgørelse. Det følger af bekendtgørelsen, at psykiatrilovens regler skal finde tilsvarende anvendelse på personer, der er indlagt på en psykiatrisk afdeling i henhold til en retsafgørelse, som er truffet i medfør

af straffelovens § 68 eller § 69 (foranstaltninger over for psykisk syge lovovertrædere) eller retsplejelovens § 765 (anbringelse i varetægtsurrogat), § 777 (anbringelse af varetægtsarrestant på psykiatrisk afdeling) eller § 809, stk. 2 (indlæggelse til mentalundersøgelse). Det gælder dog ikke psykiatrilovens regler om tvangsindlæggelse, tvangstilbageholdelse, tilbageførsel og tvungen opfølgning efter udskrivning. Lovens regler om patientrådgivere gælder endvidere kun i tilfælde, hvor den pågældende ikke har en bistandsværge efter straffelovens § 71.

Ud over psykiatrilovens generelle regler indeholder loven også særlige regler om anbringelse af ekstraordinært farlige personer (§§ 40-41 a). Det følger bl.a. af disse regler, at justitsministeren i ganske særlige tilfælde, hvor mindre indgribende foranstaltninger ikke er tilstrækkelige, kan bestemme, at en person, der er sindssyg, og som vedvarende udsætter andres liv eller legeme for alvorlig og overhængende fare, skal anbringes i Sikringsafdelingen under Retspsykiatrisk afdeling, Region Sjælland.

2.1.2. Psykiatrilovgivningen i Grønland

Indtil der i 1980 blev oprettet en åben, psykiatriske afdeling ved Dronning Ingrid's Hospital i Nuuk, fandt tvangsindlæggelse af psykiatriske patienter til behandling udelukkende sted på psykiatriske afdelinger i Danmark. I Grønland var der alene mulighed for at iværksætte midlertidige foranstaltninger med henblik på overførsel til behandling i Danmark.

I forbindelse med oprettelsen af den psykiatriske afdeling ved Dronning Ingrid's Hospital blev 1938-loven ved lov nr. 259 af 27. maj 1981 sat i kraft i Grønland. Der er endvidere ved administrative forskrifter fastsat nærmere retningslinjer for indlæggelse, ophold og behandling på Dronning Ingrid's Hospitals psykiatriske afdeling.

Psykiatrimrådet fortsatte indtil 2008 med at være et rigsansliggende. Med lov nr. 1406 af 27. december 2008 om ændring af lov om sundhedsvæsenet blev kompetencen til at fastsætte regler om anvendelse af tvang i psykiatrien imidlertid – bortset fra reglerne om anbringelse af ekstraordinært farlige personer og patienter indlagt i henhold til strafferetlig afgørelse – overført til Grønlands hjemmestyre. Loven fastsatte samtidig, at 1938-loven skulle forblive i kraft for Grønland, indtil den blev ændret eller ophævet af regler udstedt af Grønlands hjemmestyre.

Grønlands selvstyre har nu ved Inatsisartutlov nr. 24 af 3. december 2012 om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien (den grønlandske psykiatrilov) fastsat regler på området. Med lovens ikrafttræden ophævedes samtidig den del af 1938-loven, som vedrører selvstyrets ressort.

Den grønlandske psykiatrilov er inspireret af den danske psykiatrilov, men er tilpasset de grønlandske forhold på en række områder.

Det fremgår af forarbejderne til den grønlandske psykiatrilov, at loven har til formål at styrke patienternes retsstilling i forbindelse med frihedsberøvelse og tvangsbehandling mv., og at den samtidig skal sikre, at patienterne i videst muligt omfang inddrages og får indflydelse på deres egen behandling og ophold.

Det følger af lovens kapitel 1, at frihedsberøvelse og anvendelse af anden tvang i forbindelse med indlæggelse, ophold og behandling af psykiatriske patienter kun kan finde sted på Dronning Ingrid's Hospitals psykiatriske afdeling og kun efter reglerne i psykiatriloven. Dog kan der ske kortvarig tvangsindlæggelse på sundhedsvæsenets øvrige institutioner med henblik på overførsel til den psykiatriske afdeling på Dronning Ingrid's Hospital.

Lovens kapitel 2-4 indeholder almindelige bestemmelser om anvendelse af tvang og fastsætter nærmere betingelser for frihedsberøvelse (tvangsindlæggelse, tvangstilbageholdelse og tilbageførsel) og tvangsbehandling. Lovens kapitel 6 regulerer anvendelse af anden tvang (tvangsfiksering, fysisk magt, beskyttelsesfiksering, personlig skærmning og aflåsning af døre i afdelingen). Lovens kapitel 7 fastsætter regler om undersøgelse af post, patientstuer og ejendele, kropsvisitation samt beslaglæggelse og tilintetgørelse af genstande. Lovens kapitel 8 regulerer tvangsprotokollering og obligatorisk efterprøvelse, og kapitel 9 indeholder regler om patientrådgivere. Lovens kapitel 10-11 indeholder regler om underretning, klagevejledning, klageadgang og domstolsprøvelse. Lovens kapitel 5 fastsætter regler om opfølgning efter udskrivning fra psykiatrisk afdeling.

Der er som nævnt ovenfor ikke overført kompetence til selvstyret til at fastsætte regler for de retspsykiatriske patienter, og den grønlandske psykiatrilov finder derfor ikke anvendelse over for denne gruppe. Anvendelse af tvang i psykiatrien over for retspsykiatriske patienter i Grønland sker således fortsat i medfør af reglerne i 1938-loven.

2.2. Justitsministeriets overvejelser

Med det grønlandske selvstyres vedtagelse af en ny psykiatrilov er de grønlandske psykiatriske patienters retsstilling generelt styrket i forhold til retsstillingen efter 1938-loven. Vedtagelsen betyder imidlertid samtidig, at anvendelse af tvang i psykiatrien over for almindelige psykiatriske patienter sker i medfør af den nye grønlandske psykiatrilov med den ekstra retssikkerhed, der ligger heri, mens anvendelse af tvang mv. over for patienter, som er indlagt i henhold til en retsafgørelse, der er truffet i kriminalretsplejens former, sker i medfør af de utidssvarende regler i 1938-loven.

Det er Justitsministeriet opfattelse, at retspsykiatriske patienter så vidt muligt bør have den samme retsstilling som andre psykiatriske patienter.

Justitsministeriet foreslår derfor, at der i den grønlandske kriminallov indsættes en bestemmelse, hvorefter justitsministeren bemyndiges til at fastsætte regler om, i hvilket omfang reglerne i den grønlandske psykiatrilov finder tilsvarende anvendelse på personer, der opholder sig på en psykiatrisk afdeling i henhold til en retsafgørelse, som er truffet i kriminalretsplejens former.

Bestemmelsen foreslås indsat i kriminalloven som en ny § 263 a.

Den foreslåede bestemmelse svarer til § 42 i den danske psykiatrilov, jf. afsnit 2.1.1 ovenfor.

Samtidig med ikrafttrædelsen af den foreslåede bestemmelse i § 263 a foreslås de dele af 1938-loven, der ikke er overført til det grønlandske selvstyre, ophævet. Lovforslaget indebærer således, at reglerne i 1938-loven om anbringelse af ekstraordinært farlige personer ikke længere vil gælde i Grønland.

Justitsministeriet har i den anledning overvejet, om der er behov for at etablere en ny hjemmel i den grønlandske kriminallov til anbringelse af ekstraordinært farlige personer. Da der ikke er en lukket psykiatrisk afdeling i Grønland, har en sådan bestemmelse imidlertid ikke praktisk betydning. En grønlandsk psykiatrisk patient, der ikke kan rummes på Dronning Ingrid's Hospitals psykiatriske afdeling, vil blive overført til en lukket psykiatrisk afdeling i Danmark, ligesom også retspsykiatriske

patienter, der skal behandles på lukket psykiatrisk afdeling, er anbragt Danmark. Hvis det herefter på den lukkede afdeling i Danmark vurderes, at der er grundlag for anbringelse af patienten på Sikringsafdelingen, vil beslutning herom blive truffet i medfør af den danske psykiatrilovs § 40.

Justitsministeriet har i lyset heraf ikke fundet grundlag for at foreslå, at der bliver etableret en sådan ny bestemmelse om anbringelse af ekstraordinært farlige personer (svarende til §§ 40-41 a i den danske psykiatrilov).

3. Omgørelse af påtaleopgivelse og tiltalefrafald

3.1. Gældende ret

Den grønlandske retsplejelov indeholder i kapitel 31 regler om påtalen i kriminalsager, herunder regler om påtaleopgivelse (§ 312) og tiltalefrafald (§ 313). Kapitlet indeholder endvidere regler om omgørelse af sådanne afgørelser (§ 315).

Det følger af den grønlandske retsplejelovs § 312, at påtale helt eller delvist kan opgives, hvis 1) sigtelsen har vist sig grundløs, 2) videre forfølgning i øvrigt ikke kan ventes at føre til, at sigtede findes skyldig, eller 3) sagens gennemførelse vil medføre vanskeligheder, omkostninger eller behandlingstider, som ikke står i rimeligt forhold til sagens betydning og den foranstaltning, som i givet kan forventes idømt.

Mulighederne for at frafalde tiltale er indeholdt i den grønlandske retsplejelovs § 313. Det følger heraf, at tiltale helt eller delvist kan frafaldes, hvis 1) det på grund af det udviste forholds ringe betydning findes rimeligt at undlade tiltale, 2) kriminallovens §§ 6 eller 124 er anvendelig og ingen eller kun en ubetydelig foranstaltning kan ventes idømt, 3) sigtede var under 18 år på gerningstidspunktet, og tiltalefrafald ikke står i misforhold til gerningen og sagens omstændigheder i øvrigt, 4) sagens gennemførelse vil medføre vanskeligheder, omkostninger eller behandlingstider, som ikke står i rimeligt forhold til sagens betydning og den foranstaltning, som i givet fald kan forventes idømt, eller 5) det følger af bestemmelser fastsat af rigsadvokaten eller justitsministeren. I andre tilfælde kan tiltale kun frafaldes, hvis der foreligger særligt formildende omstændigheder eller andre særlige forhold og tiltale ikke kan anses for påkrævet af almene hensyn.

Efter den grønlandske retsplejelovs § 315, stk. 1, kan en beslutning om at rejse tiltale eller en beslutning om at opgive påtale eller frafalde tiltale omgøres af rigsadvokaten eller justitsministeren. Omgørelse af en beslutning om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald kan dog kun finde sted, hvis der forkyndes en meddelelse herom for sigtede, senest 3 måneder efter at påtaleopgivelsen eller tiltalefrafaldet er blevet meddelt vedkommende, medmindre sigtedes forhold har hindret rettidig forkyndelse. Hvis sigtedes forhold hindrer rettidig forkyndelse, skal meddelelsen forkyndes, når hindringen er ophørt.

Den grønlandske retsplejelovens §§ 579-592 indeholder regler om genoptagelse af sager, herunder hvor en tiltalt er frifundet i retten, eller hvor retsforfølgning er frafaldet, efter at tiltale har været rejst. Efter § 580 kan en pådømt sag, hvor tiltalte er frifundet, således bl.a. genoptages, når tiltalte senere tilstår forbrydelsen, eller der senere kommer andre beviser for dagen, hvorefter det må antages, at tiltalte har begået forbrydelsen. Hvis den tiltalte er dømt, følger det af § 581, at genoptagelse kan finde sted under samme betingelser som i § 580, hvis den tiltalte påstås at have gjort sig skyldig i en væsentlig større forbrydelse, end vedkommende er dømt for. Efter § 582 kan der endvidere rejses tiltale i en sag, hvor retsforfølgning tidligere er frafaldet efter, at der har været rejst tiltale, hvis 1) betingelserne i § 580 er opfyldt, 2) nye beviser af vægt senere kommer for dagen, eller 3) betingelserne i § 315, stk. 1, er opfyldt. En tilsvarende adgang til genoptagelse gælder imidlertid ikke i sager, der er afsluttet med en påtaleopgivelse, jf. § 312, eller et tiltalefrafald, jf. § 313.

3.2. Justitsministeriets overvejelser

Den grønlandske retsplejelovs § 315, stk. 1, fastsætter som beskrevet en absolut omgørelsesfrist for beslutninger om opgivelse af påtale og frafald af tiltale.

Herved adskiller bestemmelsen sig fra den tilsvarende regel i den danske retsplejelovs § 724, stk. 2. Efter denne bestemmelse vil en beslutning om at opgive påtale eller frafalde tiltale også kunne omgøres efter udløbet af omgørelsesfristen (som i Danmark er 2 måneder), hvis betingelserne for genoptagelse efter § 975 er opfyldt. En påtaleopgivelse eller et tiltalefrafald vil således kunne omgøres i Danmark, hvis der på et senere tidspunkt f.eks. måtte fremkomme nye, vægtige beviser, eller en tidligere sigtet måtte tilstå forbrydelsen.

Den danske retsplejelovs § 975 fastsætter samme betingelser for genoptagelse som reglerne om genoptagelse efter den grønlandske retsplejelovs § 582.

Den grønlandske retsplejelov blev nyaffattet i 2008 på baggrund af betænkning nr. 1442/2004 om det grønlandske retsvæsen afgivet af Den Grønlandske Retsvæsenkommission. Hverken i betænkningen eller i bemærkningerne til den nyaffattede lov er der oplysninger om, hvorfor adgangen til at omgøre en påtaleopgivelse eller et tiltalefrafald i medfør af den grønlandske retsplejelov er begrænset i forhold til adgangen til omgørelse af sådanne afgørelser i Danmark.

Uanset denne forskel i adgangen til omgørelse efter de to regelsæt, gælder det som nævnt for begge, at adgangen til omgørelse er begrænset. Dette skyldes navnlig det særlige hensyn, der er til, at en person, som har været sigtet, skal kunne indrette sig på, at sagen nu er endeligt afgjort. Det ville således ikke være rimeligt, hvis en person, der har været sigtet, skulle leve med risikoen for, at politiet uden tidsmæssige begrænsninger frit kan genoptage sagen på et senere tidspunkt. På den anden side skal omgørelsesreglerne samtidig tage hensyn til, at der bør gives sagens parter mulighed for at påklage sådanne afgørelser, og at den overordnede anklagemyndighed skal have mulighed for at sikre, at der træffes korrekte og ensartede afgørelser.

Reglerne om omgørelse varetager herudover også et retshåndhævelses hensyn. Det gør sig ikke mindst gældende i forhold til den danske retsplejelovs adgang til omgørelse efter omgørelsesfristens udløb i tilfælde, hvor betingelserne for genoptagelse er opfyldt. Da der efter de gældende regler i den grønlandske retsplejelov vil kunne opstå tilfælde, hvor f.eks. en beslutning om at opgive påtale i en alvorlig kriminalsag ikke kan omgøres, selv om en tidligere sigtet person tilstår forbrydelsen, er det Justitsministeriets opfattelse, at hensynet til retshåndhævelsen ikke i tilstrækkelig grad varetages med den gældende § 315 i den grønlandske retsplejelov.

Det foreslås på den baggrund, at det i den grønlandske retsplejelovs § 315, stk. 1, fastsættes, at en beslutning om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald også kan omgøres af rigsadvokaten eller justitsministeren, hvis betingelserne for genoptagelse efter § 582, nr. 1 eller 2, er opfyldt.

4. Videoafhøring af børn

4.1. Overordnet om videoafhøring af børn

4.1.1. Videoafhøring af børn i Danmark

I Danmark har det i en længere periode været almindelig praksis, at der anvendes videohøring i bestemte straffesager. Dette indebærer, at politiets afhøring af børn optages på video med henblik på senere forevisning i retten under straffesagen i stedet for, at barnet afgiver forklaring som vidne. Fremgangsmåden anvendes for at skåne barnet og af hensyn til at opnå en så uforbeholden og detaljeret forklaring fra barnet som muligt.

Denne praksis udviklede sig i løbet af 1980'erne og 1990'erne på grundlag af retsplejelovens almindelige bestemmelser. Fra 1995 byggede praksis herudover på anbefalingerne i en beretning om videoafhøring af børn, som en arbejdsgruppe med deltagelse af repræsentanter fra politi og anklagemyndighed samt en speciallæge i børnesygdomme afgav i maj 1995. Disse anbefalinger blev dog på visse punkter ændret og justeret i perioden frem til 2003.

I 2003 blev der – baseret på anbefalingerne i betænkning nr. 1420/2002 om gennemførelse af straffesager om seksuelt misbrug af børn – indført en særlig regulering af videoafhøring af børn i Danmark, jf. lov nr. 228 af 2. april 2003. Disse regler findes nu i retsplejelovens §§ 731 a, 745 e og 872.

Ved loven blev der indført særlige regler om beskikkelse af en forsvarer for den sigtede/mistænkte henholdsvis en ukendt gerningsmand før videoafhøringen, jf. § 731 a, og om, at forsvareren har pligt til at overvære videoafhøringen fra et andet lokale via en monitor (monitorrytmet), jf. nu § 745 e, stk. 1. Det blev også bestemt, at den mistænkte/sigtede ikke har adgang til at overvære afhøringen, men efterfølgende skal have adgang til at gennemse videooptagelsen af afhøringen og til at bede om genafhøring af barnet, jf. nu § 745 e, stk. 2.

Der blev endvidere ved loven indført en udtrykkelig hjemmel til at benytte videoafhøringen som bevis i retten under straffesagen, jf. nu § 872. Ifølge forarbejder til denne bestemmelse kan videoafhøring som udgangspunkt benyttes som bevis i straffesager, hvis der er tale om afhøring af et barn på 12 år eller derunder. Der kan dog foreligge særlige omstændigheder, herunder barnets udvikling og psykiske tilstand, der bevirker, at videoafhøring af ældre børn kan anvendes som bevis.

Retsplejelovens § 748, stk. 1, blev desuden ændret ved lov nr. 325 af 11. april 2012 om ændring af retsplejeloven, lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, lov om retsafgifter og lov om Haagerbørnebeskyttelseskonventionen (Adgang til, at en dommer m.fl. kan færdigbehandle sager, der er påbegyndt, før den pågældende skal fratræde på grund af alder, visse ændringer af reglerne om behandling af sager om mindre krav, udelukkelse af sigtedes adgang til at være til stede under indenretlige videoafhøringer af børn mv.).

Ved ændringen blev det bestemt, at den sigtede ikke har adgang til at overvære indenretlige afhøringer af et barn, når retten har bestemt, at afhøringen skal foretages som videoafhøring.

Retstilstanden og praksis i dag er beskrevet i Rigsadvokatens meddelelse nr. 2/2007 (rettet september 2012) om behandling af sager om seksuelt misbrug af børn og videoafhøring af børn i sådanne sager.

4.1.2. Videoafhøring af børn i Grønland

Den grønlandske retsplejelov indeholder ikke særlige regler om videoafhøring af børn.

Den Grønlandske Retsvæsenkommission nedsatte i forbindelse overvejelserne om en ny retsplejelov for Grønland en arbejdsgruppe, som skulle overveje mulighederne for – og i givet fald tage initiativ til – at iværksætte en forsøgsordning med videoafhøring af børn i sædelighedssager. Arbejdsgruppen anbefalede i januar 2001, at der blev iværksat en forsøgsordning med videoafhøring af børn i sædelighedssager. Forsøgsordningen blev iværksat i 2. halvdel af 2002.

Det fremgår af retsvæsenkommissionens overvejelser i betænkning nr. 1442/2004 om det grønlandske retsvæsen, afsnit X, kapitel 12, at kommissionen – navnlig henset til at forsøgsordningen endnu ikke var gennemført, da kommissionen afsluttede sine overvejelser herom – ikke fandt grundlag for at tage stilling til, hvorvidt og i givet fald hvorledes der bør indføres regler i den grønlandske retsplejelov svarende til de regler, der i betænkning nr. 1420/2002 blev foreslået indført i Danmark.

Videoafhøring af børn er imidlertid i praksis blevet anvendt i Grønland siden da, og praksis svarer i dag i vidt omfang til, hvad der er gældende i

Danmark efter de særlige regler herom i den danske retsplejelov, jf. nærmere afsnit 4.1.1 ovenfor.

4.2. Justitsministeriets overvejelser

4.2.1. Generelle overvejelser

Det er som nævnt i dag almindelig praksis i en række sager, at politiets afhøring af børn i Grønland optages på video med henblik på senere forevisning under hovedforhandlingen.

Dette er imidlertid en fravigelse af det almindelige princip om bevisumiddelbarhed, og anvendelse af videoafhøringer bør derfor kun ske i de tilfælde, hvor afgørende hensyn taler for, at vidnet ikke skal give møde umiddelbart for den dømmende ret.

Det er derfor udgangspunktet, at afhøring af børn kun foretages på denne måde, når barnet er 12 år eller derunder. Der kan dog foreligge særlige omstændigheder, herunder barnets udvikling og psykiske tilstand, der bevirker, at der foretages videoafhøring af også ældre børn.

Efter Justitsministeriets opfattelse bør udenretlig videoafhøring af børn på 12 år eller derunder efter en konkret vurdering fortsat kunne finde anvendelse i bl.a. sager om seksuelle overgreb mod børn. Hvis der foreligger særlige omstændigheder, herunder barnets udvikling og psykiske tilstand, bør der også fortsat kunne foretages videoafhøring af ældre børn.

Det er ligeledes Justitsministeriets opfattelse, at der også kan være andre typer af sager end sager om seksuelle overgreb, hvor de samme hensyn til barnet gør sig gældende, og hvor der derfor efter omstændighederne kan være et tilsvarende behov for, at afhøringen af barnet som vidne optages på video med henblik på forevisning under hovedforhandlingen.

Det foreslås, at der – i overensstemmelse med anbefalingerne i betænkning nr. 1420/2002 og den gældende ordning i den danske retsplejelov – indføres en særlig regulering i den grønlandske retsplejelov af videoafhøring af børn.

Med lovforslaget indføres der i den grønlandske retsplejelov regler om beskikkelse af en forsvarer for den sigtede/mistænkte før videoafhøringen

og om forsvarerens pligt til at overvære videoafhøringen fra monitorrummet (jf. pkt. 4.2.2 nedenfor). Endvidere foreslås det, at den mistænkte/sigtede ikke skal have adgang til at overvære videoafhøringen af barnet fra monitorrummet, men have adgang til efterfølgende at gennemse videooptagelsen af afhøringen og bede om genafhøring af barnet (jf. pkt. 4.2.3 nedenfor). Det foreslås også, at der indføres udtrykkelig hjemmel til at benytte videoafhøringen som bevis under hovedforhandlingen (jf. pkt. 4.2.4 nedenfor). Endelig foreslås det, at sigtedes adgang til at overvære retsmøder, ikke skal gælde for retsmøder, som efter rettens bestemmelse gennemføres med henblik på videoafhøring af et barn (jf. pkt. 4.2.5 nedenfor).

4.2.2. Beskikkelse af forsvarer og dennes tilstedeværelse

4.2.2.1. Gældende ret

Den grønlandske retsplejelovs § 321, stk. 1, vedrører såkaldt obligatorisk forsvarerbeskikkelse. Efter bestemmelsen har sigtede i en række tilfælde krav på at få beskikket en forsvarer, hvis sigtede ikke selv har valgt en forsvarer, eller hvis den valgte forsvarer udebliver. Det gælder, når 1) der fremsættes anmodning om tilbageholdelse eller forholdsregler, der træder i stedet herfor, eller om opretholdelse af anholdelsen, 2) tiltale er rejst i en sag, hvor det, hvis tiltalte findes skyldig, må forventes, at der vil blive tale om en mere indgribende retsfølge end bøde, konfiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning eller 3) der, før tiltale er rejst skal foretages bevisførelse til brug under hovedforhandlingen, medmindre tilkaldelse af en forsvarer betyder en udsættelse af retsmødet, som kan medføre, at beviset går tabt.

Efter den grønlandske retsplejelovs § 321, stk. 2, kan der uden for tilfælde omfattet af reglerne om obligatorisk forsvarerbeskikkelse – såvel før som efter at tiltale er rejst – ske beskikkelse af en forsvarer for den, der er sigtet, når retten efter sagens beskaffenhed, sigtedes person eller omstændighederne i øvrigt anser det for ønskeligt, og sigtede ikke selv har skaffet sig bistand af en forsvarer. Det fremgår af § 320, stk. 3, at begæring om beskikkelse fremsættes af politiet, hvis sigtede anmoder om det, eller sagen i øvrigt giver anledning dertil.

Den grønlandske retsplejelov indeholder ikke udtrykkelige bestemmelser om beskikkelse af en forsvarer for en person, der ikke er sigtet, eller for en ukendt gerningsmand.

Når der i Grønland foretages videoafhøring i sager, hvor der endnu ikke er en sigtet, beskikker retten imidlertid i praksis – formentlig ved en udvidende fortolkning af de ovennævnte bestemmelser – en forsvarer for den pågældende.

Det følger af den grønlandske retsplejelovs § 340, stk. 3, at politiet, hvis der skal foretages en afhøring eller et andet efterforskningskridt af lignende betydning, som kan formodes at ville finde anvendelse som bevis under hovedforhandlingen, skal underrette forsvareren herom, således at forsvareren får lejlighed til at overvære det pågældende efterforskningskridt. En videoafhøring af et barn i forbindelse med en sag om seksuelt misbrug kan være et efterforskningskridt omfattet af § 340, stk. 3, hvis videoafhøringen kan formodes at ville finde anvendelse som bevis under hovedforhandlingen.

Den grønlandske retsplejelov indeholder ikke særlige regler om forsvarerens tilstedeværelse ved videoafhøringer. Der er imidlertid i Grønland dannet en praksis, hvorefter forsvareren – ligesom efter reguleringen i den danske retsplejelov – ikke alene skal have lejlighed til at overvære videoafhøringer, men også har pligt til at være til stede, hvis videoafhøringen kan formodes at ville finde anvendelse som bevis under hovedforhandlingen.

4.2.2.2. Den foreslåede ordning

En videoafhøring af et barn i tilfælde, hvor der er mistanke om, at barnet har været udsat for et seksuelt overgreb eller en anden traumatiserende oplevelse, vil ofte finde sted på et meget tidligt stadie af efterforskningen, og der kan således forekomme situationer, hvor der på tidspunktet for afhøringen af barnet endnu ikke er rejst en sigtelse.

Den grønlandske retsplejelov indeholder som nævnt ikke udtrykkelige regler om beskikkelse af en forsvarer på dette stadie af efterforskningen, men i praksis beskikkes der – formentlig ved en udvidende fortolkning af de gældende regler – før videoafhøringen en forsvarer for mistænkte, der ikke er sigtet.

Efter Justitsministeriets opfattelse bør der indsættes en udtrykkelig bestemmelse i den grønlandske retsplejelov om beskikkelse af en forsvarer i disse tilfælde. Det foreslås derfor, at der indsættes en bestemmelse om, at

der inden afhøringen skal beskikkes en forsvarer for den, der er mistænkt eller sigtet eller senere måtte blive mistænkt eller sigtet i sagen, hvis videoafhøringen må formodes at blive anvendt som bevis under hovedforhandlingen.

Forsvareren vil have de beføjelser, som efter retsplejeloven er tillagt en beskikket eller valgt forsvarer i en straffesag, herunder muligheden for at gøre sig bekendt med politiets materiale i sagen, jf. § 340, stk. 1, i den grønlandske retsplejelov.

Forsvareren vil efter § 340, stk. 3, desuden have ret til at overvære videoafhøringen. Efter Justitsministeriets vurdering vil dette imidlertid ikke være tilstrækkeligt til at varetage den mistænkte/sigtedes interesser i forbindelse med videoafhøringen. Det bemærkes herved, at den mistænkte/sigtede med lovforslaget bl.a. afskæres fra at overvære afhøringen, jf. pkt. 4.2.3.2 nedenfor.

Det foreslås derfor, at der indføres en udtrykkelig forpligtelse for forsvareren til at overvære videoafhøringen.

Det bemærkes, at retten i medfør af den grønlandske retsplejelovs § 325, stk. 1, kan nægte at beskikke – eller tilbagekalde beskikkelsen af – en forsvarer, hvis forsvarerens medvirken ud fra retsplejemæssige hensyn til sagens korrekte behandling ikke kan anses forsvarlig mv. Det vil efter Justitsministeriets opfattelse være muligt for retten med hjemmel i denne bestemmelse efter omstændighederne at afvise at beskikke en bestemt forsvarer, hvis det på forhånd står klart, at den pågældende forsvarer ikke vil kunne deltage i politiets videoafhøring af barnet inden for ganske kort tid efter politiets modtagelse af en anmeldelse om det mulige strafbare forhold, da en tidlig afhøring af barnet vil være afgørende for sagens videre efterforskning. På samme måde har retten mulighed for at tilbagekalde en beskikkelse af en forsvarer i tilfælde, hvor det på grund af forsvarerens forhold ikke vil være muligt at få gennemført videoafhøringen inden for kort tid.

Der henvises til de foreslåede bestemmelser i § 321 a og § 340 a, stk. 1, samt bemærkningerne hertil, jf. lovforslagets § 2, nr. 2 og 3.

4.2.3. Mistænktes/sigtedes adgang til at overvære videoafhøringen

4.2.3.1. Gældende ret

En arbejdsgruppe bestående af repræsentanter for politi og anklagemyndighed samt en speciallæge i børnesygdomme afgav i maj 1995 en beretning om videoafhøring af børn. I beretningen blev det lagt til grund, at den eventuelle mistænkte eller sigtede i sager om seksuelle overgreb mod børn ikke havde krav på at overvære videoafhøringen af barnet i et tilstødende lokale, men at den pågældendes interesser varetages af forsvareren.

På denne baggrund og ud fra et hensyn til barnet var det indtil marts 2000 praksis, at den, der var mistænkt eller sigtet for seksuelt misbrug af et barn, ikke havde krav på at overvære politiets videoafhøring af barnet.

Den 16. marts 2000 afsagde Højesteret imidlertid i to sager vedrørende de tidligere gældende bestemmelser i den danske retsplejelov kendelse om, at de sigtede henholdsvis den mistænkte skulle have adgang til at overvære politiets afhøring af barnet fra monitorrummet (sag nr. 9/2000 og sag nr. 589/1999).

I sag nr. 9/2000, der er trykt i UfR 2000, side 1326, udtalte Højesteret, at den mistænkte eller sigtede uanset ordlyden af og forarbejderne til retsplejelovens § 745, stk. 3, som udgangspunkt har en sådan adgang til at følge afhøringen.

Der blev herefter, som nævnt ovenfor i pkt. 4.1.1, i 2003 indsat en ny bestemmelse i den danske retsplejelov, som fastsætter, at den mistænkte/sigtede ikke har adgang til at overvære afhøringen, men efterfølgende skal have adgang til at gennemse videooptagelsen af afhøringen og til at bede om genafhøring af barnet, jf. (nu) § 745 e, stk. 2.

Selv om tilsvarende regler ikke findes i den grønlandske retsplejelov, svarer praksis i Grønland på dette punkt til reguleringen i den danske retsplejelov. Der foretages således i praksis kun videoafhøringer, som ikke overværes af den mistænkte/sigtede. Den mistænkte/sigtede har herefter mulighed for at gennemse videooptagelsen af afhøringen og til at bede om genafhøring af barnet.

4.2.3.2. Den foreslåede ordning

Det foreslås at lovfæste, at den mistænkte/sigtede ikke skal have adgang til at overvære videoafhøringen – heller ikke fra monitorrummet. I den

forbindelse foreslås det tillige at lovfæste, at den pågældende snarest muligt skal have adgang til sammen med sin forsvarer at gennemse videooptagelsen hos politiet. Endvidere foreslås det at lovfæste, at den mistænkte/sigtede eller dennes forsvarer skal kunne fremsætte begæring om, at der foretages genafhøring af barnet. En sådan begæring skal i givet fald fremsættes snarest muligt.

Justitsministeriet lægger ved valget af denne løsning vægt på, at hensynet til at skåne barnet samt til at opnå en uforbeholden og detaljeret forklaring fra barnet må antages bedst at blive varetaget på denne måde. Hvis den mistænkte/sigtede overværer afhøringen, selv om det sker fra monitorrummet, vil det, når barnet informeres herom – hvilket efter Justitsministeriets opfattelse som udgangspunkt bør ske, hvis der er tale om et større barn – kunne virke hindrende for, at politiet kan opnå en uforbeholden og detaljeret forklaring, der kan bidrage til sagens oplysning.

Efter lovforslaget vil videoafhøringen kunne anvendes som bevis under hovedforhandlingen, jf. pkt. 4.2.4.2 nedenfor. Der er derfor også et væsentligt hensyn at tage til den mistænkte/sigtedes retssikkerhed og mulighed for at varetage sit forsvar. Justitsministeriet finder imidlertid, at dette hensyn kan varetages ved forslaget om forsvarerens pligt til at overvære afhøringen, jf. pkt. 4.2.2.2 ovenfor, samt ved den mistænkte/sigtedes ret til snarest muligt efter afhøringen at gennemse videooptagelsen af afhøringen og til at anmode om genafhøring af barnet.

Der henvises til det foreslåede § 340 a, stk. 2, og bemærkningerne hertil, jf. lovforslagets § 2, nr. 3.

4.2.4. Anvendelse af videoafhøringen som bevismiddel

4.2.4.1. Gældende ret

Princippet om bevisumiddelbarhed indebærer, at bevisførelsen skal ske umiddelbart for den dømmende ret, og at den skal finde sted under hovedforhandlingen.

Dette princip er fraveget i den grønlandske retsplejelovs § 467, stk. 2, hvoraf fremgår, at en række dokumenter og aktstykker under hovedforhandlingen kan benyttes som bevismidler. Uden for disse tilfælde kan dokumenter og aktstykker, som indeholder erklæringer eller

vidnesbyrd, kun benyttes som bevismidler, når retten undtagelsesvis giver tilladelse, jf. § 467, stk. 3.

Domstolene har i praksis henført videooptagelser af politiets afhøring af børn under de tidligere gældende regler i den danske retsplejelovs § 877, stk. 3, hvilket bl.a. fremgår forudsætningsvist af Højesterets kendelser af 16. marts 2000 omtalt ovenfor under pkt. 4.2.3.1. Den grønlandske retsplejelovs § 467, stk. 3, svarer til de tidligere gældende regler i den danske retsplejelovs § 877, stk. 3, og må derfor tilsvarende antages at kunne anvendes på videooptagelser af politiets afhøringer af børn.

Det beror således på en konkret vurdering, om retten vil tillade dokumentation af en videoafhøring af et barn under hovedforhandlingen.

4.2.4.2. Den foreslåede ordning

Arbejdsgruppen peger i betænkning nr. 1420/2002 på, at anvendelse af videoafhøringer som bevis under hovedforhandlingen sikrer, at domstolene får præsenteret alle foreliggende beviser i sagen, inden der afsiges dom. Herudover sikres det, at børn i tilfælde, hvor der er mistanke om, at barnet har været udsat for et seksuelt overgreb eller en anden traumatiserende oplevelse, ikke ud over politiets afhøring tvinges til at genopleve forholdet i for barnet uvante og utrygge omgivelser.

Med forslaget om beskikkelse af en forsvarer, der har pligt til at overvære videoafhøringen, jf. pkt. 4.2.2.2 ovenfor, forslaget om den mistænkte/sigtedes gennemsyn af afhøringen og mulighed for at begære genafhøring, jf. pkt. 4.2.3.2 ovenfor, er hensynet til den pågældendes retssikkerhed og mulighed for at varetage sit forsvar efter Justitsministeriets opfattelse varetaget, og det er ministeriets vurdering, at princippet om bevisumiddelbarhed kan fraviges.

Det foreslås på den baggrund, at der i den grønlandske retsplejelov indsættes udtrykkelig hjemmel til, at politiets videoafhøring af et barn kan anvendes som bevis under hovedforhandlingen.

Det vil bero på domstolenes frie bevisvurdering, hvilken bevisværdi en sådan videoafhøring, der er forevist under hovedforhandlingen, kan tillægges.

Der henvises til den foreslåede § 467 a og bemærkningerne hertil, jf. lovforslagets § 2, nr. 6.

4.2.5. Særligt om indenretlig videoafhøring

4.2.5.1. Gældende ret

Det fremgår af den grønlandske retsplejelovs § 346, at politiet kan foretage afhøringer som led i efterforskningen af et formodet strafbart forhold, men at politiet ikke kan pålægge nogen at afgive forklaring.

Hvis forældremyndighedsindehaverne til et barn modsætter sig, at politiet afhører barnet, kan det være nødvendigt, at politiet anmoder retten om, at der foretages en indenretlig afhøring af barnet efter reglerne om såkaldt anticiperet bevisførelse i den grønlandske retsplejelovs § 343. Ifølge § 141 har enhver som udgangspunkt pligt til at afgive forklaring for retten som vidne.

Det fremgår endvidere af den grønlandske retsplejelovs § 155, stk. 3, 1. pkt., at retten bestemmer, hvordan og af hvem indenretlig afhøring af børn under 15 år skal ske. Denne bestemmelse åbner mulighed for, at dommeren kan beslutte, at afhøringen af barnet skal ske i f.eks. et særligt indrettet videoafhøringslokale på en politistation, at afhøringen skal foretages f.eks. af en særligt uddannet polititjenestemand, at afhøringen skal optages på video, og at dommeren skal overvære afhøringen fra monitorrummet. Den grønlandske retsplejelov indeholder i øvrigt ingen særlige regler om, hvordan indenretlige videoafhøringer af børn skal gennemføres.

Det følger af den grønlandske retsplejelovs § 344, stk. 1, 1. pkt., at det er udgangspunktet, at sigtede så vidt muligt underrettes om alle retsmøder og er berettiget til at overvære dem. På anmodning kan retten dog i medfør af retsplejelovens § 344, stk. 2, bestemme, at der ikke skal gives sigtede underretning om et retsmødes afholdelse, eller at sigtede skal være udelukket fra at overvære et retsmøde helt eller delvis, hvis hensynet til fremmede magter, til statens sikkerhed eller til sagens opklaring undtagelsesvis gør det nødvendigt.

4.2.5.2. Den foreslåede ordning

De skadevirkninger, som vil kunne være forbundet med at give mistænkte/sigtede adgang til at overvære videoafhøringen af et barn, kan indtræffe, uanset om videoafhøringen foretages af politiet som udenretlig afhøring eller som indenretlig afhøring efter rettens bestemmelse i medfør af den grønlandske retsplejelovs § 155, stk. 3.

Det foreslås derfor, at der indsættes en bestemmelse i den grønlandske retsplejelov, hvorefter udgangspunktet om, at sigtede har adgang til at overvære alle retsmøder, ikke gælder for retsmøder, som efter rettens bestemmelse i medfør af § 155, stk. 3, gennemføres med henblik på videoafhøring af et barn.

Herved sikres det, at også indenretlige videoafhøringer af børn gennemføres på den for barnet mest skånsomme måde, og at muligheden for at opnå en uforbeholden og detaljeret forklaring under videoafhøringen ikke forringes af, at videoafhøringen gennemføres indenretligt under overværelse af en dommer.

Det bemærkes, at retssikkerhedsmæssige hensyn tilsiger, at den mistænkte/sigtede også efter en indenretlig videoafhøring bør have adgang til snarest muligt sammen med sin forsvarer at gennemse videoptagelsen og til at stille supplerende spørgsmål til barnet ved en genafhøring, jf. princippet i det foreslåede § 340 a, stk. 2 (lovforslagets § 2, nr. 3), jf. pkt. 4.2.3.2 ovenfor.

Der henvises til det foreslåede § 344, stk. 1, 3. pkt., og bemærkningerne hertil, jf. lovforslagets § 2, nr. 5.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Lovforslaget skønnes ikke at have økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige af betydning.

6. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

Lovforslaget har ikke økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

7. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

8. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

9. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/ mindre udgifter	Negative konsekvenser/ merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen af betydning
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	

11. Hørte myndigheder mv.

Et udkast til lovforslaget har været i høring hos følgende myndigheder og organisationer:

Grønlands Landsret, Retten i Grønland, Domstolsstyrelsen, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Politimesteren i Grønland, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Kredsdommerforeningen, Foreningen af Offentlige Anklagere, Politiforbundet i Danmark, Grønlands Politiforening, Advokatrådet, Danske Advokater, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Grønlandske Advokater, Forsvarerforeningen i Grønland, Institut for Menneskerettigheder, Retspolitisk Forening og Retssikkerhedsfonden.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

(den grønlandske kriminallov)

Til nr. 1 (§ 2)

Den grønlandske kriminallovs § 2 regulerer lovens anvendelse på overtrædelser af særlovgivningen. Den gældende bestemmelse har følgende ordlyd: ”Denne lovs første og tredje del finder også anvendes på overtrædelser af anden lovgivning, medmindre andet er bestemt”.

Det foreslås, at ordet ”anvendes” erstattes af ”anvendelse”. Der er tale om en rent sproglig korrektion af bestemmelsen.

Til nr. 2 (§ 109, nr. 2)

Da den grønlandske kriminallov blev nyaffattet i 2008, blev bestemmelsen om skyldnersvig i den tidligere kriminallovs kapitel 21, § 76, videreført – med enkelte sproglige ajourføringer – i kriminallovens § 109.

Efter § 109 dømmes for skyldnersvig den, som for derigennem at skaffe sig eller andre uberettiget vinding 1) afhænder eller på anden måde råder over gods, der tilhører den pågældende, og hvorover tredjemand har erhvervet en rettighed, som handlingen er uforenelig med, eller 2) ved falske foregivender, *forstillelse*, uforholdsmæssigt forbrug eller på anden lignende måde unddrager sine ejendele eller fordringer fra at tjene sine fordringshavere eller nogle af disse til fyldestgørelse.

I den tidligere bestemmelse indgik imidlertid ikke ”forstillelse”, men derimod ”forstikkelse”. Denne ændring synes ikke at have været tilsigtet ved nyaffattelsen, idet § 109 i øvrigt som nævnt viderefører indholdet i den tidligere bestemmelse.

Det foreslås på den baggrund, at ”forstillelse” erstattes af ”forstikkelse”. Der tilsigtes således ikke hermed en indholdsmæssig ændring af bestemmelsen, men alene en sproglig korrektion, med henblik på at bestemmelsen får den ordlyd, der var forudsat i forbindelse med nyaffattelsen af bestemmelsen i 2008, og som er på linje med bestemmelsen om skyldnersvig i den tidligere gældende kriminallov.

Den foreslåede ændring er endvidere i tråd med bestemmelsen om skyldnersvig i den danske straffelov.

Til nr. 3 (§ 119, stk. 1)

Bestemmelsen i den grønlandske kriminallovs § 119, stk. 1, opregner de almindelige foranstaltninger, der kan anvendes over for en tiltalt. Bestemmelsens stk. 2 fastsætter, at retten som alternativ til de i stk. 1 opregnede almindelige foranstaltningstyper kan træffe bestemmelse om visse nærmere angivne særlige foranstaltninger, herunder forvaring.

Opregningen i § 119, stk. 1, nr. 1-6, henviser til foranstaltningerne i kriminallovens kapitel 25-30, der vedrører advarsel, bøde, betinget anstaltsdom, dom til tilsyn, dom til samfundstjeneste og dom til anstalt og tilsyn. Opregningen henviser imidlertid ikke til lovens kapitel 31, der vedrører anbringelse i anstalt.

Bestemmelsen i § 119 bygger på den tidligere grønlandske kriminallovs kapitel 23, § 85, som på samme måde opregnede, hvilke foranstaltninger retten kunne træffe bestemmelse om. I den tidligere § 85 henvises i nr. 4 til anstaltsanbringelse.

Det følger endvidere af betænkning nr. 1442/2004 om det grønlandske retsvæsen afsnit XV, kapitel 2, at anbringelse i anstalt efter reglerne i kapitel 31 er en almindelig foranstaltning.

Da det på den baggrund må lægges til grund, at udeladelsen af henvisningen i § 119, stk. 1, til anbringelse i anstalt efter kapitel 31 ikke er tilsigtet, foreslås det, at der i § 119, stk. 1, indsættes et nyt nr. 7, der henviser til anstaltsanbringelse. Ændringen er alene af redaktionel karakter, og vil således ikke medføre nogen ændringer i rettens adgang til at fastsætte foranstaltninger efter kapitel 31.

Til nr. 4 (kapitel 47 a)

Den foreslåede § 263 a er en bemyndigelsesbestemmelse, der giver justitsministeren mulighed for at fastsætte regler om, i hvilket omfang reglerne i den grønlandske psykiatrilov finder tilsvarende anvendelse på personer, der opholder sig på psykiatrisk afdeling, i henhold til en retsafgørelse, som er truffet i kriminalretsplejens former.

Bemyndigelsesbestemmelsen svarer til § 42 i lov om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien (den danske psykiatrilov).

Personer, der opholder sig på psykiatrisk afdeling, i henhold til en retsafgørelse, som er truffet i kriminalretsplejens former, er for det første personer, der som led i fuldbyrdelse af en kriminaldom er undergivet en særlig foranstaltning, der medfører indlæggelse eller giver mulighed herfor, jf. den grønlandske kriminallovs kapitel 33. Det er derudover også personer, som i stedet for tilbageholdelse i anstalt er undergivet psykiatrisk behandling på hospital, jf. den grønlandske retsplejelovs § 361, og personer, som indlægges på hospital med henblik på mentalundersøgelse, jf. den grønlandske retsplejelovs § 436, stk. 3.

Bemyndigelsesbestemmelsen er ikke efter sin ordlyd begrænset i forhold til, hvilke af den grønlandske psykiatrilovs bestemmelser, der kan finde anvendelse på de retspsykiatriske patienter. Da denne gruppe af patienter imidlertid er karakteriseret ved, at deres ophold på den psykiatriske afdeling følger af en retsafgørelse truffet i kriminalretsplejens former, vil psykiatrilovens regler om frihedsberøvelse ikke skulle finde anvendelse for disse.

Derudover forventes reglerne i den grønlandske psykiatrilov om patientrådgivere kun at skulle have virkning for de patienter, der ikke allerede er beskikket en bistandsværge efter kriminallovens bestemmelser herom.

En sådan udmøntning af bemyndigelsesbestemmelsen svarer i øvrigt til, hvad der er fastsat for retspsykiatriske patienter i Danmark, jf. bekendtgørelse nr. 1414 af 10. december 2010 om personer indlagt på psykiatrisk afdeling i henhold til strafferetlig afgørelse.

Da 1938-loven efter lovforslagets § 3, stk. 2, foreslås ophævet med vedtagelsen af denne lov, vil justitsministeren, hvis loven vedtages, i medfør af den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse udstede en bekendtgørelse, der i givet fald vil gælde fra lovens ikrafttrædelsestidspunkt.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 2
(den grønlandske retsplejelov)

Til nr. 1 (§ 315, stk. 1, 2. pkt.)

Den foreslåede bestemmelse udvider adgangen til at omgøre afgørelser om påtaleopgivelse og tiltalefrafald.

Bestemmelsen indebærer, at der i den grønlandske retsplejelovs § 315, stk. 1, 2. pkt., om omgørelse af beslutninger om påtaleopgivelse og tiltalefrafald, indsættes et nyt led, der fastsætter, at beslutninger om at opgive påtale, (jf. § 312) eller at frafalde tiltale (jf. § 313), kan omgøres af rigsadvokaten eller justitsministeren, hvis betingelserne for genoptagelse efter § 582, nr. 1 eller 2, er opfyldt. Det vil efter bestemmelsen ikke være en betingelse, at der inden for en bestemt frist forkyndes meddelelse herom for sigtede.

Den foreslåede udvidelse af § 315, stk. 1, vil i forhold til tiltalefrafald alene kunne anvendes, hvis der er tale om, at den pågældende har begået en væsentlig større forbrydelse end den, tiltalefrafaldet vedrører. Denne forudsætning afspejler, at en afgørelse om tiltalefrafald forudsætter, at den sigtede efter politiets opfattelse er skyldig i det forhold, som afgørelsen vedrører, og forudsætningen svarer til betingelsen i den grønlandske retsplejelovs § 581, hvorefter en fældende dom kun kan genoptages, hvis den tiltalte påstås at have gjort sig skyldig i en væsentlig større forbrydelse, end vedkommende er dømt for.

At der kan ske omgørelse, hvis betingelserne for genoptagelse i § 582, nr. 1 eller 2, er opfyldt, betyder, at der kan ske omgørelse, hvis 1) betingelserne i § 580 er opfyldt, eller 2) nye vægtige beviser kommer for dagen. Dette lovforslag medfører ingen ændringer af, hvordan § 582, nr. 1 eller 2, skal forstås og anvendes.

Den foreslåede udvidede adgang til at omgøre afgørelser om tiltalefrafald og påtaleopgivelser, når betingelserne for genoptagelse, jf. § 582, nr. 1 og 2, er opfyldt, svarer grundlæggende til muligheden for at omgøre sådanne afgørelser i Danmark.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2 (§ 321 a)

Det foreslås, at der indsættes en bestemmelse i den grønlandske retsplejelov, hvorefter der skal ske forsvarerbeskikkelse i forbindelse med politiets afhøring af et barn, når afhøringen optages på video (videoafhøring), hvis afhøringen kan formodes at ville finde anvendelse som bevis under hovedforhandlingen..

Forsvarerbeskikkelse bliver efter den foreslåede bestemmelse obligatorisk i alle sager, hvor der skal foretages videoafhøring af et barn, og afhøringen kan formodes at ville finde anvendelse som bevis under hovedforhandlingen, hvis den mistænkte/sigtede ikke selv har valgt en forsvarer, eller hvis den valgte forsvarer udebliver. Dette vil gælde, selv om ingen endnu er sigtet i sagen.

Den grønlandske retsplejelovs kapitel 32 vil i øvrigt finde anvendelse på beskikkelser efter den foreslåede bestemmelse.

Den foreslåede bestemmelse svarer til § 731 a i den danske retsplejelov og skal forstås på samme måde som denne bestemmelse.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.2.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3 (§ 340 a)

Den foreslåede bestemmelse indeholder regler om fremgangsmåden ved politiets videoafhøring af et barn.

Bestemmelsen vil finde anvendelse i sager om seksuelle overgreb mod børn, men også i andre sager, hvor de samme hensyn til barnet gør sig gældende. Videoafhøring vil efter en konkret vurdering kunne foretages af børn på 12 år eller derunder. Hvis der foreligger særlige omstændigheder, herunder barnets udvikling og psykiske tilstand, vil der også kunne foretages videoafhøring af ældre børn. Der henvises herom nærmere til pkt. 4.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Bestemmelsen vil finde anvendelse, uanset om barnet er forurettet eller en »udenforstående«, som har overværet en mulig forbrydelse.

Efter det foreslåede § 340 a, stk. 1, skal forsvareren – hvis politiets afhøring af et barn, når afhøringen optages på video (videoafhøring), kan formodes at ville finde anvendelse som bevis under hovedforhandlingen – være til stede under videoafhøringen. Det vil dermed udtrykkeligt fremgå, at forsvareren ikke blot har adgang til at overvære videoafhøringen af

barnet, men at forsvareren pålægges en pligt til at overvære afhøringen. Det sikres herved, at den mistænkte/sigtedes eller ukendte gerningsmands interesser kan varetages under afhøringen af barnet, selv om den pågældende ikke selv overværer afhøringen.

Forsvareren vil skulle overvære videoafhøringen fra et andet lokale via en monitor (monitorrytmet) og stille sine spørgsmål til barnet gennem den afhørende polititjenestemand.

Hvis forsvareren ikke har mulighed for inden for ganske kort tid efter politiets modtagelse af anmeldelsen i sagen at medvirke ved videoafhøringen af barnet, må retten anmodes om, jf. reglerne i den grønlandske retsplejelovs kapitel 32, at beskikke en ny forsvarer for den mistænkte/sigtede. Der henvises i den forbindelse til pkt. 4.2.2.2 i de almindelige bemærkninger. Hvis forsvarerens manglende mulighed for at medvirke skyldes, at videoafhøringen skal foretages på et sted, hvor forsvareren ikke befinder sig, kan der i stedet beskikkes en stedlig medhjælper for forsvareren, jf. den grønlandske retsplejelovs § 328, stk. 1.

Efter det foreslåede § 340 a, stk. 2, har den mistænkte/sigtede ikke adgang til at overvære afhøringen. Derimod skal den pågældende snarest muligt have adgang til sammen med sin forsvarer at gennemse videooptagelsen hos politiet. En begæring fra den pågældende eller dennes forsvarer om, at der foretages genafhøring af barnet, skal fremsættes snarest muligt herefter.

Den mistænkte/sigtede vil således ikke have krav på at overvære afhøringen af barnet – heller ikke fra monitorrytmet. Heraf følger, at den mistænkte/sigtede ikke under henvisning til, at vedkommende ikke har overværet afhøringen af barnet, vil kunne anfægte anvendelsen af videoafhøringen som bevismiddel under en senere hovedforhandling.

Derimod vil den mistænkte/sigtede have krav på efterfølgende sammen med sin forsvarer at gennemse videoafhøringen og herved blive bekendt med barnets forklaring. Den mistænkte/sigtede vil ved gennemsynet få mulighed for at vurdere, om barnets forklaring giver anledning til at anmode om, at der stilles yderligere spørgsmål til barnet. Gennemsynet bør ske snarest muligt efter afhøringens foretagelse af hensyn til barnet, der eventuelt på baggrund af gennemsynet skal indkaldes til en genafhøring, og af hensyn til sagens fortsatte efterforskning. Det bør tilstræbes, at den mistænkte/sigtede ser videoafhøringen så hurtigt som muligt efter

optagelsen – eventuelt samme dag og så vidt muligt inden for 1 til 2 uger efter afhøringen.

Hvis den mistænkte/sigtede ønsker at gennemse videoafhøringen, men er lovligt forhindret heri, f.eks. på grund af sygdom eller sagligt begrundet udlandsophold, må videooptagelsen forevises vedkommende hurtigst muligt efter forhindringens ophør.

Det vil være frivilligt for den mistænkte/sigtede, om vedkommende ønsker at gennemse videoafhøringen. Hvis den mistænkte/sigtede afstår fra at gennemse videooptagelsen eller forholder sig passiv over for politiets henvendelse om gennemsyn, vil den mistænkte/sigtede ikke af denne grund efterfølgende under hovedforhandlingen kunne anfægte, at videoafhøringen anvendes som bevis under sagen. Den mistænkte/sigtede og dennes forsvarer bør senest samtidig med, at den mistænkte/sigtede afstår fra at gennemse videooptagelsen, gøres bekendt med, at anvendelsen af videoafhøringen som bevismiddel ikke efterfølgende kan anfægtes under henvisning til, at den mistænkte/sigtede ikke har set videoafhøringen forud for hovedforhandlingen. Hvis den mistænkte/sigtede forholder sig passiv over for politiets henvendelser om adgangen til at se videooptagelsen, bør det ved fornyet henvendelse til den mistænkte/sigtede og dennes forsvarer sikres, at mistænkte/sigtede har modtaget vejledning om adgangen til at gennemse videoafhøringen og formålet hermed. Afstår den pågældende herefter fra at gennemse videooptagelsen, eller forholder vedkommende sig fortsat passiv, bør forsvareren orienteres om, at mistænkte/sigtede ikke ønsker at gennemse videooptagelsen eller ikke har reageret på politiets henvendelser.

Udgangspunktet efter den foreslåede bestemmelse er, at den mistænkte/sigtedes gennemsyn af videooptagelsen skal foregå hos politiet, således at politiet kan dokumentere, at den mistænkte/sigtede har set videooptagelsen inden en eventuel domsforhandling. Hvis den mistænkte/sigtede har gennemset videooptagelsen hos forsvareren, og dette er dokumenteret over for politiet ved en erklæring fra forsvareren, vil gennemsyn af videooptagelsen hos politiet dog kunne undlades.

Efter det foreslåede § 340 a, stk. 2, kan den mistænkte/sigtede eller dennes forsvarer som nævnt fremsætte begæring om, at der foretages en genafhøring af barnet. Den mistænkte/sigtede får herved mulighed for at varetage sit forsvar ved at få stillet spørgsmål til barnet, når barnets

forklaring kan forventes at blive anvendt som bevis under en senere hovedforhandling.

Genafhøring bør af hensyn til barnet kun ske, hvis det findes rimeligt begrundet, for at den mistænkte/sigtede kan varetage sit forsvar. Hvorvidt der skal foretages en genafhøring, må afgøres ud fra en konkret vurdering, hvor det bl.a. kan tillægges vægt, om der er fremkommet nye oplysninger efter den første afhøring af barnet, om den mistænkte/sigtede og dennes forsvarer ønsker, at der bliver stillet nye relevante spørgsmål til barnet, eller om der i øvrigt foreligger andre særlige grunde til at foretage en genafhøring.

Hvis det besluttes, at der skal foretages en fornyet afhøring af barnet, må denne søges gennemført ved en supplerende videoafhøring ved politiet eller eventuelt – afhængigt af barnets alder og forældremyndighedsindehaverens stillingtagen hertil – i retten. Den mistænkte/sigtede vil ikke have krav på at overvære en supplerende videoafhøring af barnet.

En begæring om genafhøring vil skulle fremsættes snarest muligt og som udgangspunkt inden 2 uger efter, at den mistænkte/sigtede har foretaget gennemsyn af den første afhøring af barnet.

Fremsættes en anmodning om genafhøring senere, må der ved vurderingen af, om genafhøring skal foretages, lægges vægt på, om hensynet til barnet tilsiger – navnlig på grund af den tid, der er forløbet siden den første afhøring – at der ikke foretages fornyet afhøring af barnet. Det må ved vurderingen endvidere indgå, hvad der er årsagen til den sene begæring om genafhøring, herunder om det skyldes den mistænkte/sigtedes egne forhold.

Det vil i første omgang være politiet, der efter en konkret vurdering af behovet og begrundelsen herfor skal træffe afgørelse om, hvorvidt en begæring om genafhøring kan imødekommes.

En eventuel tvist mellem politiet/anklagemyndigheden og den mistænkte/sigtede og dennes forsvarer om gennemførelsen af videoafhøringen, herunder spørgsmålet om, hvorvidt der skal foretages en genafhøring, vil kunne indbringes for retten i medfør af den grønlandske retsplejelovs § 341.

Den mistænkte/sigtede vil have adgang til efterfølgende at gennemse en eventuel genafhøring af barnet.

Den foreslåede § 340 a svarer til § 745 e i den danske retsplejelov og skal forstås på samme måde som denne bestemmelse.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.2.3.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 4 (§ 344, stk. 1, 2. pkt.)

Den grønlandske retsplejelovs § 344, stk. 1, 1. pkt., fastsætter, at sigtede så vidt muligt underrettes om alle retsmøder under efterforskningen og er berettiget til at overvære dem. Dette gælder efter stk. 1, 2. pkt., ikke retsmøder, der afholdes med henblik på at opnå rettens forudgående beslutning om foretagelse af tvangsindgreb efter kapitlerne 36 og 37 samt §§ 417-427.

§§ 417-427 er indeholdt i den grønlandske retsplejelovs kapitel 37, og henvisningen til bestemmelserne i lovteksten er således uden selvstændigt indhold. Det foreslås på den baggrund, at henvisningen til §§ 417-427 udgår af bestemmelsen.

Den foreslåede ændring er således alene af redaktionel karakter og indebærer dermed ingen indholdsmæssig ændring af bestemmelsen.

Til nr. 5 (§ 344, stk. 1, 3. pkt.)

Det foreslås, at der indsættes en bestemmelse i den grønlandske retsplejelovs § 344, stk. 1, om, at sigtede ikke har adgang til at overvære retsmøder, som afholdes med henblik på afhøring af et barn, når retten efter § 155, stk. 3, har bestemt, at afhøringen skal optages på video.

Den sigtede vil således – i overensstemmelse med, hvad der efter den foreslåede § 340 a, jf. lovforslagets § 2, nr. 3, vil gælde for udenretlige videoafhøringer foretaget af politiet – ikke have krav på at overvære afhøringen af barnet – heller ikke fra monitorrummet.

Det forudsættes, at fravigelsen alene finder anvendelse i tilfælde, hvor videoafhøringen kan formodes at ville finde anvendelse som bevis under

hovedforhandlingen og i øvrigt gennemføres i overensstemmelse med reglerne i den foreslåede § 340 a i den grønlandske retsplejelov.

Den mistænkte/sigtede vil således efter en indenretlig videoafhøring have adgang til snarest muligt sammen med sin forsvarer at gennemse videooptagelsen og til i givet fald at stille supplerende spørgsmål til barnet ved en genafhøring, jf. princippet i de foreslåede § 340 a, stk. 2, 2. og 3. pkt.

Den foreslåede bestemmelse svarer til danske retsplejelovs § 748, stk. 1, 3. pkt., og skal forstås på samme måde som denne bestemmelse.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.2.5.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 6 (§ 467 a)

Det foreslås, at der i den grønlandske retsplejelov indsættes en bestemmelse, der udtrykkeligt giver hjemmel til, at videoafhøringer af børn kan anvendes som bevis under hovedforhandlingen.

Da anvendelse af videoafhøringer som bevis under hovedforhandlingen – som erstatning for barnets afgivelse af vidneforklaring for den dømmende ret – er en fravigelse af princippet om umiddelbar bevisførelse, forudsættes det, at fremgangsmåden i den foreslåede § 340 a, jf. lovforslagets § 2, nr. 3, er fulgt i forbindelse med videoafhøringen.

Er der sket tilsidesættelse af de grundlæggende betingelser i den foreslåede § 340 a, bør videoafhøringen som altovervejende udgangspunkt ikke anvendes som bevismiddel under hovedforhandlingen. Hvis der ikke har været en forsvarer for den mistænkte/sigtede til stede under videoafhøringen af barnet, eller den mistænkte/sigtede ikke har haft adgang til at gennemse videoafhøringen, bør videoafhøringen således som altovervejende udgangspunkt ikke anvendes.

Et eventuelt forsvarerskifte efter gennemførelsen af videoafhøringen vil ikke have betydning for videoafhøringens anvendelse som bevismiddel under hovedforhandlingen. Hvis den mistænkte/sigtede vælger at skifte forsvarer (eller der af andre grunde sker et forsvarerskift), vil dette således ikke indebære, at der alene af den grund skal foretages en fornyet afhøring af barnet.

I øvrigt vil det afhænge af karakteren og betydningen af den forskrift, der i givet fald er tilsidesat i forbindelse med videoafhøringen, om videoafhøringen kan anvendes som bevismiddel under hovedforhandlingen. Indsigelser om f.eks. ledende spørgsmål til barnet eller at en tryghedsskabende person har blandet sig i afhøringen, bør i almindelig ikke kunne føre til, at videoafhøringen ikke kan forevises som bevis under sagen. Det må således i overensstemmelse med princippet om fri bevisbedømmelse overlades til den dømmende ret at afgøre, om – og i givet fald i hvilket omfang – fejl af denne karakter ved videoafhøringens gennemførelse bør have betydning for afhøringens bevismæssige værdi.

Den foreslåede bestemmelse svarer til den danske retsplejelovs § 872 og skal forstås på samme måde som denne bestemmelse.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.2.4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 3

Det foreslås i *stk. 1*, at loven træder i kraft den 1. juli 2014.

Bestemmelsen indebærer, at videoafhøring af børn, der finder sted efter lovens ikrafttræden, vil skulle ske under iagttagelse af de foreslåede §§ 321 a og 340 a, jf. lovforslagets § 2, nr. 2 og 3, i den grønlandske retsplejelov.

Den foreslåede § 467 a, jf. lovforslagets § 2, nr. 6, om anvendelse af videoafhøring som bevis vil gælde for hovedforhandlinger, der finder sted efter lovens ikrafttræden. Den vil således også finde anvendelse på videoafhøringer, der er optaget før ikrafttrædelsen af de foreslåede §§ 321 a og 340 a. Det forudsættes imidlertid, at den foreslåede § 467 a kun anvendes på videoafhøringer, der før lovens ikrafttræden er gennemført på en sådan måde, at de efter de hidtil gældende regler ville kunne have været anvendt som bevis i retten.

Det foreslås i bestemmelsens *stk. 2*, at de dele af lov nr. 118 af 13. april 1938 om sindssyge personers hospitalsophold, der ikke er overført til det grønlandske selvstyres ressort ved lov nr. 1406 af 27. december 2008 om ændring af lov om sundhedsvæsenet, ophæves ved lovens ikrafttræden. Det drejer sig således om de dele af 1938-loven, der vedrører regler om

anbringelse af ekstraordinært farlige personer og patienter indlagt i henhold til strafferetlig afgørelse.

Som nævnt i bemærkningerne til § 1, nr. 3, vil justitsministeren, hvis loven vedtages, i medfør af den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse i kriminallovens § 263 a udstede en bekendtgørelse, der i givet fald vil gælde fra lovens ikrafttrædelsestidspunkt.

Efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 3* vil lovforslagets § 2, nr. 1, om omgørelse af påtaleopgivelser og tiltalefrafald, hvis betingelserne for genoptagelse er opfyldt, alene finde anvendelse på beslutninger om at opgive påtale (jf. § 312) eller frafalde tiltale (jf. § 313), der træffes efter lovens ikrafttræden.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

§ 2. Denne lovs første og tredje del finder også anvendes på overtrædelser af anden lovgivning, medmindre andet er bestemt.

§ 109. For skyldnersvig dømmes den, som for derigennem at skaffe sig eller andre uberettiget vinding

1) ...

2) ved falske foregivender, forstillelse, uforholdsmæssigt forbrug eller på anden lignende måde unddrager sine ejendele eller fordringer fra at tjene sine fordringshavere eller nogle af disse til fyldestgørelse

§ 119. Retten kan træffe bestemmelse om:

1) Advarsel, jf. kapitel 25.

2) Bøde, jf. kapitel 26.

3) Betinget anstaltsdom, jf. kapitel 27.

4) Dom til tilsyn, jf. kapitel 28.

5) Dom til samfundstjeneste, jf. kapitel 29.

6) Dom til anstalt og tilsyn, jf. kapitel 30.

Stk. 2. ... Lovforslaget

§ 1

I kriminallov for Grønland, jf. lov nr. 306 af 30. april 2008, foretages følgende ændringer:

1. I § 2 ændres »anvendes« til: »anvendelse«.

2. I § 109, nr. 2, ændres »forstillelse« til: »forstikkelse«.

3. I § 119, stk. 1, indsættes som nr. 7: »7) Anbringelse i anstalt, jf. kapitel 31.«

§ 315. En beslutning om at rejse tiltale eller en beslutning efter §§ 312 eller 313 kan omgøres af rigsadvokaten eller justitsministeren. I tilfælde af påtaleopgivelse eller tiltalefrafald kan omgørelse dog kun finde sted, hvis der forkyndes en meddelelse herom for sigtede, senest 3 måneder efter at påtaleopgivelsen eller tiltalefrafaldet er blevet meddelt vedkommende, medmindre sigtedes forhold har hindret rettidig forkyndelse.

Stk. 2. ...

4. Efter kapitel 47 indsættes som nyt kapitel:

»Kapitel 47 a

Patienter indlagt i henhold til kriminalretlig afgørelse

§ 263 a. Justitsministeren fastsætter regler om, i hvilket omfang reglerne i Inatsisartutlov om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien finder tilsvarende anvendelse på personer, der opholder sig på psykiatrisk afdeling i henhold til en retsafgørelse, som er truffet i kriminalretsplejens former.«

§ 2

I retsplejelov for Grønland, jf. lov nr. 305 af 30. april 2008, som ændret ved lov nr. 1388 af 23. december 2012, foretages følgende ændringer:

1. I § 315, stk. 1, 2. pkt., indsættes efter »forkyndelse«: », eller betingelserne for genoptagelse efter § 582, nr. 1 eller 2, er opfyldt«.

2. Efter § 321 indsættes:

»§ **321 a.** Kan politiets afhøring af et barn, når afhøringen optages på video (videoafhøring), formodes at ville finde anvendelse som bevis under hovedforhandlingen, skal der inden afhøringen beskikkes en forsvarer for den, der er mistænkt eller sigtet eller senere måtte blive mistænkt eller sigtet i sagen, hvis den pågældende ikke selv har valgt en forsvarer eller den valgte forsvarer udebliver.«

3. Efter § 340 indsættes før overskriften før § 341:

Fremgangsmåden ved videoafhøring af børn

»§ 340 a. Kan politiets afhøring af et barn, når afhøringen optages på video (videoafhøring), formodes at ville finde anvendelse som bevis under hovedforhandlingen, skal forsvareren være til stede under videoafhøringen.

Stk. 2. Den, der er mistænkt eller sigtet, har ikke adgang til at overvære videoafhøringen. Den pågældende skal snarest muligt have adgang til sammen med sin forsvarer at gennemse videooptagelsen hos politiet. En begæring fra den, der er mistænkt eller sigtet, eller dennes forsvarer om, at der foretages genafhøring af barnet, skal fremsættes snarest muligt herefter.«

§ 344. Sigtede underrettes så vidt muligt om alle retsmøder og er berettiget til at overvære dem. Dette gælder ikke retsmøder, der afholdes med henblik på at opnå rettens forudgående beslutning om foretagelse af tvangsindgreb efter kapitlerne 36 og 37 samt §§ 417-427. Er sigtede tilbageholdt, kan politiet undlade at bringe den pågældende til stede i retten, hvis det vil være forbundet med uforholdsmæssige vanskeligheder.

Stk. 2-4. ...

4. I § 344, stk. 1, 2. pkt., udgår »samt §§ 417-427«.

5. I § 344, stk. 1, indsættes efter 2. pkt.: »Det gælder endvidere ikke retsmøder, som afholdes med henblik på afhøring af et barn, når retten efter § 155, stk. 3, har bestemt, at afhøringen skal optages på video.«

6. Efter § 467 indsættes:

»§ 467 a. Politiets afhøring af et barn kan, når afhøringen er optaget på video (videoafhøring), benyttes som bevis under hovedforhandlingen.«

§ 3

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2014.

Stk. 2. Lov nr. 118 af 13. april 1938 om sindssyge personers hospitalsophold ophæves.

Stk. 3. § 2, nr. 1, finder alene anvendelse på beslutninger om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald, der træffes efter lovens ikrafttræden.